

دیدگاه کارکنان آزمایشگاه‌های تشخیص طبی زنجان در مورد وضعیت و چگونگی برنامه‌های بازآموزی و انگیزه‌ی آنان از شرکت در برنامه‌ها در سال ۱۳۸۷

دکتر رحیم سروری زنجان^۱، دکتر احمد جلیوند^۲، سعید ذبیحیان^۳، علی رضانی^۴

نویسنده مسئول: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان Sorouri@zums.ac.ir

دریافت: ۹۲/۵/۱۵ پذیرش: ۹۲/۶/۱۲

چکیده

زمینه و هدف: تشکیل آزمایشگاه مرجع سلامت، خود یک سرفصل جدیدی برای اجرا و ارتقای برنامه‌های آموزشی جامع می‌باشد. از طرفی دیگر، آگاهی از دیدگاه مخاطبین برنامه‌های آموزشی مداوم در مورد جنبه‌های مختلف این برنامه اهمیت ویژه‌ای دارد. هدف از این مطالعه، تعیین وضعیت و چگونگی اجرای برنامه‌های آموزش مداوم از دیدگاه کارکنان آزمایشگاه‌های پزشکی و انگیزه‌ی آنان از شرکت در این برنامه‌ها بود.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی - مقطعی ۸۹ نفر از پرسنل آزمایشگاهی شهر زنجان در سال ۱۳۸۷ پرسشنامه‌ای را تکمیل کردند که شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و ۲۳ سوال شامل فهرستی از ویژگی‌های برنامه‌های آموزش مداوم، وضعیت مطلوب و انگیزه‌ی آنان از شرکت در چنین برنامه‌هایی بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فراوانی، میانگین و انحراف معیار صورت پذیرفت و مقایسه‌ی بین گروه‌ها با کمک آزمون مجذور کای انجام شد.

یافته‌ها: نمره‌ی میانگین و انحراف معیار برای میزان رضایت از شرکت در برنامه‌های آموزشی در گذشته $2/1 \pm 0/92$ و برای میزان ضرورت اجرای برنامه‌ها $4/39 \pm 0/67$ بود (از نمره‌ی ۵). انگیزه‌ی اصلی از شرکت در برنامه‌های آموزشی مداوم در ۵۸/۴ درصد افراد، تحکیم اطلاعات قبلی و کسب اطلاعات جدید بود و ۷۸/۶ درصد آنان، روش حضوری را روش آموزشی مطلوب می‌دانستند.

نتیجه‌گیری: نتایج مبین اینست که اکثریت کارکنان آزمایشگاه‌ها، نگرش مثبت و انگیزه‌ی علمی نسبت به برنامه‌های آموزش مداوم دارند؛ اگر چه این برنامه‌ها در گذشته مطابق انتظارات آن‌ها نبوده است. به هر حال بر مبنای دیدگاه آنان و نیازسنجی، طراحی پروتکل ویژه‌ای برای اجرای برنامه‌های آموزشی مورد نیاز می‌باشد.

واژگان کلیدی: آموزش مداوم، برنامه‌ی آموزشی، کارکنان آزمایشگاه‌های تشخیص طبی، انگیزه

مقدمه

یادگیری انسان فرایندی مادام‌العمر است. این پدیده به دلیل افزایش سرعت تغییر در جامعه روز به روز اهمیت بیشتری یافته است، چرا که لازم است اعضای جامعه همواره یاد بگیرند تا بتوانند عضو فعال جامعه باقی بمانند. در اکثر کشورهای جهان تدوین و اجرای برنامه‌های آموزش مداوم و برنامه‌های تخصصی و حرفه‌ای مورد توجه قرار گرفته است. (۱) آموزش ضمن خدمت شامل تمام آموزش‌های شغلی است که برای ارتقای کیفیت عملکرد افراد به آن‌ها داده می‌شود. (۲)

۱- دکتری تخصصی پزشکی مولکولی و فوق دکتری (postdoc)، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله و دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۲- متخصص پاتولوژی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۳- کارشناس علوم آزمایشگاهی بالینی، مرکز آموزشی - درمانی آیت الله موسوی زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۴- استادیار بیوتکنولوژی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان

گذشته پردازیم. ضمناً در این مطالعه، تلاش شده تا از دیدگاه و نظرات پرسنل آزمایشگاهی از بابت اولویت‌های آموزشی و چگونگی اجرای برنامه‌های بازآموزی جهت طراحی و اجرای برنامه‌های آتی استفاده گردد.

روش بررسی

مطالعه به صورت توصیفی-مقطعی در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۸۷ در شهر زنجان انجام شد. جمعیت مورد مطالعه را فارغ التحصیلان رشته‌ی علوم آزمایشگاهی ورشته‌های مرتبط شاغل در آزمایشگاه‌های دولتی (بیمارستانی و مراکز بهداشتی) و خصوصی تشکیل دادند که به صورت نمونه‌گیری آسان انتخاب گردیدند. جمع آموری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه‌ای دو بخشی صورت گرفت که بخش اول شامل مشخصات دموگرافیک که دربرگیرنده‌ی اطلاعات مربوط به جنس، سن، مدرک تحصیلی، سابقه‌ی کار، نحوه‌ی استخدام و محل اشتغال (آزمایشگاه بیمارستانی-مراکز بهداشتی و یا آزمایشگاه خصوصی) بود و شامل ۲۳ سوال از متغیرهای مربوط به میزان رضایت و تناسب آموزش‌های دیده شده در حین تحصیل، بدو خدمت و ضمن خدمت، انگیزه از شرکت در برنامه‌های بازآموزی و دیدگاه آنان از بابت ضرورت، اولویت‌ها و چگونگی اجرای برنامه‌های بازآموزی بود. که تعداد ۲۱ سوال به صورت ۵ درجه‌ای خیلی زیاد تا خیلی کم به ترتیب با نمرات ۱ تا ۵ مورد پرسش قرار گرفت و تعداد ۲ سوال هم به صورت چند گزینه‌ای طرح گردید. روایی پرسشنامه از طریق مشاوره با صاحب‌نظران به صورت روایی محتوی و پایایی آن با انجام آزمون مجدد (Test-Retest) در مطالعه‌ی پایلوت با $r = 0.88$ محاسبه و در حد قابل قبول بود. مجموعاً تعداد ۸۹ نفر پرسشنامه را تکمیل نمودند که پس از گردآوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش آماری توصیفی به صورت توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار و مقایسه‌ی گروه‌ها با مجذور کای انجام گردید.

دانش و توانایی‌هایی که در پایان یک دوره‌ی آموزش آکادمیک کسب می‌گردد، برای کار درمانی در آینده کافی نبوده، در نتیجه نگره‌ی تداوم آموزش-یادگیری (Continuous Teaching /Learning) توسط صاحب نظران آموزش پزشکی مطرح و به عنوان راه حل شایسته‌ای از سال‌ها قبل شناخته شده، مورد توجه جدی مراکز آکادمیک و موسسات اعتبار سنجی آموزشی قرار گرفته است (۴ و ۳) به عبارتی دیگر آموزش مداوم به منظور آرایه‌ی دانش در حال گسترش، فنون جدید و جهت دهی نوین با هدف به روز نگه داشتن مهارت‌ها و تکامل حرفه‌ای برای تمام مراقبین بهداشتی حیاتی است تا بتوانند نیازهای سیستم سلامت را به خوبی برآورده سازند و به همین منظور آموزش مداوم جامعه‌ی پزشکی در سراسر جهان مورد توجه بسیاری از مدرسین پزشکی و مدیران بهداشتی قرار دارد (۷-۵).

از طرفی دیگر، ارتقای سطح خدماتی که توسط آزمایشگاه‌های تشخیص پزشکی آرایه می‌گردد، مستلزم بهره‌گیری از کارکنان آگاه و بهره‌مند از دانش روز و با تجربه می‌باشد. از سوی دیگر برای اغلب دانش‌آموختگان و کارکنان به خصوص سطوح کاردان، کارشناس و کارشناسی ارشد علوم آزمایشگاهی به عنوان دوره‌های آموزشی، برنامه‌ی جامع و مدون و لازم الاجرا در گذشته وجود نداشته است. در همین راستا اخیراً با تشکیل آزمایشگاه مرجع سلامت به منظور ارتقا کیفی خدمات آزمایشگاهی و تدوین استانداردها و الزامات مدیریت کیفیت در آزمایشگاه‌ها و نیز تشکیل شبکه‌های آموزشی ضمن خدمت در سطح ادارات امور آزمایشگاه‌های استان‌ها با برگزاری کارگاه‌های آموزشی سر فصل جدیدی در آموزش مداوم کارمندان شاغل در آزمایشگاه‌های تشخیص طبی آغاز شده است. لذا بر آن شدیم تا طی مطالعه‌ای، ضمن بررسی انگیزه‌ی پرسنل شاغل در آزمایشگاه‌های تشخیص طبی در شهر زنجان از شرکت در برنامه‌های بازآموزی، به بررسی وضعیت و اثر بخشی برنامه‌های آموزشی اجرا شده در

یافته‌ها

از تعداد ۹۸ نفر با میانگین سنی ۳۲/۵ سال که پرسشنامه را تکمیل نمودند، ۵۰ نفر (۵۶/۲ درصد) زن با میانگین سنی ۳۱/۳ سال و ۳۲ نفر (۴۳/۸ درصد) مرد با میانگین سنی ۳۴/۱ سال بودند که ۵۴ نفر (۶۰/۷ درصد) آنان در آزمایشگاه‌های مراکز بیمارستانی، ۲۱ نفر (۲۳/۶ درصد) در آزمایشگاه‌های مراکز بهداشتی و ۱۴ نفر (۱۵/۷ درصد) صرفاً در آزمایشگاه‌های خصوصی شهر زنجان مشغول به کار بودند. از نظر مدرک تحصیلی، ۳۸ نفر (۴۲/۷ درصد) کاردان علوم آزمایشگاهی، ۳۶ نفر (۴۰/۴ درصد) کارشناس علوم آزمایشگاهی و کارشناس ارشد رشته‌های وابسته و ۱۵ نفر (۱۶/۹ درصد) کارشناس میکروب شناسی بودند. نحوه‌ی استخدام ۵۵ نفر (۶۱/۸ درصد) آنان به صورت رسمی و یا پیمانی و ۳۴ نفر (۳۸/۲ درصد) به صورت قراردادی یا طرحی بود. ضمناً ۳۳ نفر (۳۷/۱ درصد) سابقه‌ی کار تا ۵ سال، ۴۰ نفر (۴۴/۹ درصد) سابقه‌ی کار ۵ تا ۱۵ سال و ۱۶ نفر دیگر (۱۸ درصد) سابقه‌ی کار بیش از ۱۵ سال داشتند. میانگین و انحراف معیار نظرات شرکت کنندگان در مطالعه در رابطه با تناسب آموزش‌های داده شده در حین تحصیل مرتبط با شغل کنونی آن‌ها، در مجموع $1/27 \pm 3/05$ از نمره ۵ بود که این مقدار در افراد با مدرک تحصیلی کارشناس علوم آزمایشگاهی و کارشناسی ارشد رشته‌های وابسته $3/59 \pm 1/17$ و در افراد دارای مدرک تحصیلی کاردان علوم آزمایشگاهی و کارشناس میکروب شناسی به ترتیب $1/26 \pm 2/89$ و $2/08 \pm 0/9$ بود که اختلاف بین گروه دارای مدرک کارشناس میکروب شناسی با گروه دارای مدرک کارشناس علوم آزمایشگاهی از لحاظ آماری در سطح معنی داری قرار داشت. ($P \text{ Value} < 0/01$) میانگین و انحراف معیار رضایت کارکنان آزمایشگاه از آموزش‌های داده شده در بدو خدمت و ضمن خدمت در گذشته به ترتیب $2/17 \pm 0/97$ و $2/10 \pm 0/92$ بود. میانگین نمرات در رابطه با محتوای برنامه‌های اجرا شده در گذشته از

نظر تناسب با نیازهای شغلی، تحکیم اطلاعات قبلی و نیز ارایه‌ی مطالب جدید علمی در سطح نسبتاً پایینی قرار داشت در حالی که بسیاری از شرکت کنندگان در مطالعه، ضرورت برگزاری آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت را بسیار زیاد و زیاد انتخاب کرده بودند (جدول ۱) که در تمامی این موارد مطرح شده، بین هیچ یک از گروه‌های مورد مطالعه، اختلاف معنی داری وجود نداشت. مخاطبین این مطالعه نقش مسوولین فنی آزمایشگاه را در آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت و مداوم موثر و در مقابل نقش پزشکان غیر آزمایشگاهی را در بازآموزی‌ها به طور معنی داری دارای تاثیر کمتری دانسته‌اند. آن‌ها همچنین نقش (آموزش الکترونیک) E_Learning و استفاده از کامپیوتر و اینترنت را در بازآموزی‌ها با تاثیر بالا انتخاب کرده بودند هر چند شرایط و امکانات محیط کارشان را جهت استفاده از اینترنت و کامپیوتر نامناسب ارزیابی کرده بودند. از دیگر عوامل موثر در چگونگی اجرای برنامه‌ها از دیدگاه شرکت کنندگان در مطالعه، می‌توان به لزوم همراه بودن آموزش علمی با آموزش تئوری، حضور بر بالین بیمار و گرفتن شرح حال و برگزاری آزمون کتبی پس از انجام برنامه‌ها اشاره کرد. آن‌ها همچنین مشارکت در طرح‌های تحقیقاتی و برگزاری همایش‌های سراسری در استان را در افزایش انگیزه‌ی خود در امر بازآموزی و نقش‌آفرینی امور آزمایشگاه‌های استان را به عنوان متولی برگزارکننده‌ی برنامه‌های بازآموزی و نیز وجود و راه‌اندازی رشته‌های تکمیلی مرتبط با علوم آزمایشگاهی را در سطح دانشگاه در امر آموزش موثر دانسته‌اند. انگیزه‌ی اصلی از شرکت در برنامه‌های بازآموزی در ۵۲ نفر (۵۸/۴ درصد) از افراد، تجدید اطلاعات قبلی و افزایش اطلاعات جدید، در ۲۸ نفر (۳۱/۵ درصد) مبادله‌ی اطلاعات و تجربیات با دیگران و در ۹ نفر (۱۰/۱ درصد) چاره‌جویی در حل مشکلات حرفه‌ای بود و هیچ یک از افراد، کسب امتیاز را به عنوان مهم‌ترین انگیزه‌ی خود در این مورد انتخاب نکرده

بودند که از این لحاظ بین تمامی گروه‌های مورد مطالعه از لحاظ نوع مدرک، نحوه‌ی استخدام و میزان سابقه‌ی کار همخوانی وجود داشت. از نظر روش آموزش، ۷۰ نفر (۷۸/۶ درصد) آن‌ها روش حضوری از طریق شرکت در کارگاه و

جلسات آموزشی، ۱۱ نفر (۱۲/۴ درصد) استفاده از اینترنت و برنامه‌های نرم افزاری و ۸ نفر (۹ درصد) روش مکاتبه‌ای از طریق کتب، جزوات آموزشی و مجلات را به عنوان اولویت اول و روش ارجح آموزش مداوم انتخاب کرده بودند.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی و میانگین و انحراف معیار نمرات نظرات پرسنل علوم آزمایشگاهی شاغل در شهر زنجان در مورد متغیرهای مربوط به میزان رضایت و تناسب آموزش‌های داده شده در حین تحصیل، بدو خدمت و ضمن خدمت و نیز عوامل موثر در رابطه با چگونگی اجرای برنامه‌ها در آینده

سوال	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	میانگین و انحراف معیار نمرات
تناسب آموزش‌های داده شده در حین تحصیل در رابطه با شغل	۹(۱۰/۱)	۳۰(۳۳/۷)	۲۴(۲۷)	۹(۱۰/۱)	۱۷(۱۹/۱)	۳/۰۵±۱/۲۷
میزان رضایت از آموزش‌های داده شده در بدو خدمت	۰	۶(۶/۷)	۳۳(۳۷/۲)	۲۱(۲۳/۶)	۲۹(۳۲/۵)	۲/۱۷±۰/۹۷
میزان رضایت از آموزش‌های داده شده ضمن خدمت در گذشته	۰	۵(۵/۷)	۳۱(۳۴/۸)	۲۳(۲۵/۸)	۳۰(۳۳/۷)	۲/۱۰±۰/۹۲
تناسب محتوای برنامه‌های اجرا شده در گذشته با نیازهای شغلی	۰	۶(۶/۷)	۳۷(۴۱/۶)	۲۰(۲۲/۵)	۲۶(۲۹/۲)	۲/۲۶±۰/۹۶
موفقیت برنامه‌های اجرا شده در گذشته از نظر تحکیم اطلاعات قبلی	۰	۶(۶/۷)	۳۸(۴۲/۷)	۲۲(۲۴/۷)	۲۳(۲۵/۹)	۲/۳۰±۰/۹۳
موفقیت برنامه‌های اجرا شده در گذشته از نظر ارایه مطالب جدید	۰	۵(۵/۶)	۳۷(۴۱/۶)	۱۹(۲۱/۳)	۲۹(۳۲/۵)	۲/۱۷±۰/۹۴
میزان ضرورت آموزش در بدو خدمت	۴۱(۴۶/۱)	۴۵(۵۰/۶)	۱(۱/۱)	۱(۱/۱)	۱(۱/۱)	۴/۳۹±۰/۶۸
میزان ضرورت آموزش‌های ضمن خدمت و مداوم	۴۰(۴۴/۹)	۴۷(۵۲/۹)	۰	۱(۱/۱)	۱(۱/۱)	۴/۳۹±۰/۶۷
نقش مسئولین فنی آزمایشگاه در آموزش‌های بدو خدمت	۳۰(۳۳/۷)	۴۹(۵۵)	۷(۷/۹)	۲(۲/۳)	۱(۱/۱)	۴/۱۷±۰/۶۷
نقش مسئولین فنی آزمایشگاه در آموزش‌های ضمن خدمت و مداوم	۳۱(۳۴/۸)	۴۸(۵۳/۹)	۷(۷/۹)	۲(۲/۳)	۱(۱/۱)	۴/۱۹±۰/۷۶
ضرورت استفاده از رایانه و اینترنت در آموزش مداوم	۴۷(۵۲/۸)	۳۸(۴۲/۷)	۳(۳/۴)	۱(۱/۱)	۰	۴/۴۷±۰/۶۲
شرایط و امکانات محیط کار جهت استفاده از رایانه و اینترنت	۱(۱/۱)	۸(۹)	۱۰(۱۱/۲)	۳۳(۳۷/۱)	۳۷(۴۱/۶)	۱/۹۱±۰/۹۹
میزان تاثیر مشارکت در انجام طرح‌های تحقیقاتی در امر فراگیری و آموزش	۴۲(۴۷/۲)	۴۳(۴۸/۳)	۳(۳/۴)	۱(۱/۱)	۰	۴/۴۲±۰/۶۲
ضرورت همراه بودن آموزش عملی با آموزش تئوری	۵۴(۶۰/۶)	۳۳(۳۷/۱)	۲(۲/۳)	۰	۰	۴/۵۸±۰/۵۴
ضرورت حضور بر بالین بیمار و گرفتن شرح حال در امر بازآموزی	۲۰(۲۲/۵)	۳۷(۴۱/۶)	۲۵(۲۸/۱)	۸(۹)	۳(۳/۴)	۳/۶۶±۱/۰۳
ضرورت برگزاری آزمون کتبی پس از دوره‌های آموزشی	۲۷(۳۰/۳)	۴۴(۴۹/۴)	۱۲(۱۳/۵)	۴(۴/۵)	۲(۲/۳)	۴/۰۱±۰/۹۱
ضرورت برگزاری همایش‌های سراسری در افزایش انگیزه	۳۴(۳۸/۲)	۳۲(۳۵/۹)	۱۴(۱۵/۷)	۶(۶/۸)	۳(۳/۴)	۳/۹۹±۱/۰۶
نقش پزشکان غیر آزمایشگاهی در کمک به برگزاری برنامه‌ها	۰	۱۶(۱۸)	۴۴(۴۹/۴)	۲۴(۲۶/۹)	۵(۵/۷)	۲/۸۰±۰/۸۰
نقش رشته‌های آموزشی تحصیلات تکمیلی مرتبط با آزمایشگاه در برگزاری دوره‌های آموزشی	۳۰(۳۳/۷)	۳۳(۳۷/۱)	۱۷(۱۹/۱)	۶(۶/۸)	۲(۲/۳)	۳/۹۳±۱/۰۱
نقش E_Learninig (آموزش الکترونیک) در فرایند بازآموزی‌ها	۲۸(۳۱/۴)	۳۵(۳۹)	۱۹(۲۱/۴)	۸(۹)	۲(۲/۳)	۳/۸۵±۱/۰۳
نقش اداره‌ی امور آزمایشگاه‌ها به عنوان متولی برگزاری دوره‌های آموزش مداوم	۲۸(۳۱/۴)	۳۱(۳۴/۸)	۱۳(۱۴/۶)	۶(۶/۸)	۳(۳/۴)	۹۳/۳±۱/۰۲

بحث

سطح علمی کارمندان آزمایشگاه نقش تعیین کننده ای در ارتقای کیفیت آزمایشگاه دارد و با توجه به اینکه اغلب کارمندان آزمایشگاه، اطلاعات کافی در خصوص آزمایشات جدید ندارند و حتی نیاز به بازآموزی جهت یادآوری اطلاعات گذشته دارند، وجود یک سیستم مدون بازآموزی جهت کارکنان آزمایشگاه در مقاطع مختلف احساس می شود. نتایج حاصل از مطالعه حاضر، مبین آنست که برگزاری آموزش‌های بدو خدمت و ضمن خدمت تحت عنوان آموزش مداوم یک نیاز و خواسته ی مشترک در بین درصد بالایی از کارکنان آزمایشگاه‌های تشخیص طبی می باشد. نکته قابل توجه در این مطالعه، این بوده است که انگیزه‌ی اصلی هیچ یک از افراد، از شرکت در برنامه‌های آموزشی کسب امتیاز نبوده است. تجدید و افزایش اطلاعات حرفه‌ای، مبادله‌ی اطلاعات با دیگران و کسب اطلاعات جدید و چاره‌جویی در حل مشکلات حرفه‌ای، از دلایل اصلی شرکت آن‌ها در برنامه می‌باشد. حال آنکه در بسیاری از مطالعاتی که در مورد گروه‌های مشمول آموزش مداوم انجام شده است کسب امتیاز انگیزه‌ی اصلی در بیشتر شرکت کنندگان در برنامه ها عنوان شده است (۸-۱۰). از طرفی برگزاری برنامه‌های آموزش مداوم، باید با توجه کامل به عوامل موثر در اثر بخشی برنامه‌ها انجام پذیرد و نحوه ی اجرای بازآموزی‌ها بر اساس دیدگاه مخاطبین و نیازهای جامعه می‌تواند در افزایش انگیزه‌ی شرکت کنندگان و افزایش موفقیت برنامه‌های آموزش مداوم موثر باشد (۱۱ و ۱۰). در مطالعه‌ی حاضر، نقش مسوولین فنی در امر آموزش مورد تاکید افراد بوده که صراحتاً در آیین نامه و مقررات تاسیس آزمایشگاه‌های تشخیص طبی کشور به آن اشاره شده است. همچنین از دیگر یافته‌های این مطالعه، نظر موافق اکثریت افراد به همراه بودن آموزش عملی با آموزش تئوری و برگزاری آزمون کتبی پس از اتمام برنامه است.

ضمناً اکثریت افراد شرکت کننده در مطالعه، روش حضوری را به عنوان روش ارجح در امر بازآموزی انتخاب کرده بودند، با این حال درصد قابل توجهی نیز استفاده از رایانه و اینترنت را موثر ارزیابی کرده ، این روش و روش مکاتبه ای را به عنوان اولویت اول در امر بازآموزی برگزیده بودند. البته در مطالعه‌ای دیگر ترکیبی از روش مکاتبه‌ای و حضوری بین بیش از نیمی از افراد مقبولیت داشت (۸). لذا به نظر می‌رسد با توجه به سلیقه‌های متفاوت فردی و نیز گستردگی مطالب در امر بازآموزی، می‌بایست تلفیقی از روش‌های مختلف را بکار برد. ضمناً با توجه به پایین بودن میزان رضایت کارکنان از تناسب آموزش‌های داده شده در حین تحصیل و از طرفی دیدگاه مثبت این افراد نسبت به نقش موثر تحصیلات تکمیلی در بازآموزی‌ها می‌بایست توجه ویژه‌ای به برنامه‌ی آموزشی دانشگاه‌ها که تولید کننده‌ی اصلی این نیروها هستند نمود و از طرفی زمینه را جهت ادامه ی تحصیل آن‌ها فراهم کرد.

نتیجه گیری

آموزش مداوم با هدف ارتقای حرفه‌ای و تجدید و روزآمد نمودن اطلاعات علمی و عملی کارکنان آزمایشگاه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و یکی از نیازها و خواسته‌های این گروه از جامعه ی پزشکی می‌باشد و می‌باید با ارایه‌ی برنامه‌های فراگیر و جامع پاسخگوی مهم‌ترین نیازهای آن‌ها باشد. هرچند براساس این مطالعه میزان رضایت و موفقیت برنامه‌های اجرا شده در گذشته جهت این گروه در سطح پایینی قرار داشت، لذا ضروریست با در نظر گرفتن نقطه نظرات و دیدگاه‌های آنان و نیاز سنجی آموزشی راهبردهای لازم جهت طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی مورد نیاز ارایه گردد. همچنین فعال‌تر شدن ادارات امور آزمایشگاه‌های استان با همکاری گروه‌های آموزشی رشته‌های مختلف علوم آزمایشگاهی در سطح دانشگاه در این رابطه ضروری به نظر می‌رسد.

درمانی زنجان، تقدیر و تشکر می‌گردد. همچنین از زحمات خانم نجمه رئوف حقیقی در آماده‌سازی دست نوشته اولیه مقاله قدردانی می‌گردد.

تقدیر و تشکر

در پایان از همکاری کارکنان محترم آزمایشگاه‌های تشخیص طبی زنجان شرکت‌کننده در پژوهش و کارشناسان آموزش مداوم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی

References

- 1- Jarvis P. Adult Education, Continuing Education. Translated by Sarmad Gholam Ali. Tehran: Sazmane Motalee va Tadvine Kotobe Olume Ensani Daneshgahha; 2007.
- 2-Gillis DA. Nursing management :a system approach. 3rd ed. Philadelphia:WB saunders Co. 1998, p:71
- 3-Fox RD ,Bennett NL. Learning and change; Implication for continuing medical education. *BMJ*. 1998;316 (7129):466-8
- 4-Yaman H. Continuing medical education in Turkey: Recent developments. *BMC Med Educ*. 2002;2:6
- 5-Peck C, Mc Call M, McLaren B, Roteam T. Continuing medical education and continuing professional development: international comparisons. *BMJ*. 2002;320(7232):432-5
- 6-Quintalianil G, Zocali C. Continuous medical education. *G Ital Nefrol*. 2004;21(4):355-61
- 7- Moattari M, Salami M, Hosseini J, Yadegari D, Azizi F. Evaluation the medical education program for general practitioner in Shiraz, 1998. *Pejouhesh*. 2003; 27 (1) :67-70
- 8 -Vahidshahi K, Mahmoudi M, Shahbaznezhad L, Ghafari Saravi V. The viewpoints of general physicians toward continuing medical education programs implementation status and the participants' motivation. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007; 7(1): 161-166.
- 9-Bordji A, Imani M , Moradi A. The study of general practitioners' views on the content of composed programs in Zahedan. *Zahedan Journal of Research in Medical Sciences*, 2004 ;6(Issue 2):145-151
- 10 -Koosha A , Kazemizanjani N , Nourian AA, Mousavinasab N. General practitioners' viewpoints about continuous medical education programs. *Strides in Development of Medical Education* , 2010;7(Issue 1):70-74
- 11 -Shakurnia A, Elhampour H, Marashi T, Heidari Soureshjani Sh. Concordance of length and contents of continuing medical education programs with educational demands of practicing GPs in Khuzestan Province. *Iranian Journal of Medical Education*. 2007; 7(1): 85-91.